

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Ieșire de două ori pe săptămână prin îngrădirea
la coranțel de redacție.
Atelierul tipografic „Astra”-TE 1102.
Pagini 4-6-8 lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GHILBARIȚIU ȘI SFINȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

ACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.
LE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
lei 300. Autorități și Societăți lei 60
după tarif.

Nr. 75 Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

Sâmbătă 2 Octomvrie 1943

Anul 106

Destin latin

de V. Branisce

O stranie identitate de destin leagă în această arămie toamnă neamurile latine. Din trunchiul vârnos al comunei noastre obârșit s'au frânt în anul de războiu ram după ram. Și fenomen curios! Fiecare neam latin a plecat pe un alt drum. Fiecare a încercat să se realizeze altfel.

Cea dintâi a intrat în actuala învâlmășeală Franța. Sleită de suferințele unui alt războiu, ale cărui răni încă nu se vindecaseră, Franța pacifistă a fost târâtă în luptă. Și în cea dintâi primăvară, când floarea albă de salcâm își cernea pulberea în parcurile Parisului, Franța căzu. Ea fu cea dintâi învinsă. Un coib urlaș se stârnișe pe drumurile ei. Linii demarcaționale îi sfâșiau pământul, întocmai cum antagonismele ideologice îi sfâșiau unitatea națională. Prăpăști se deschideau între frați, mai de nepătruns decât granițele proaspăt trase.

Noi îi urmarăm soarta, deși porniserăm pe alt drum. N'am voit războiul. Am încercat să-l evităm cu toate mijloacele. Rezultatul: mutilare a hotarelor țării. Același praf stârniș de bejenari. Patru provincii îndurerate, plătind cu pământ românesc o vină pe care nici astăzi n'o putem cuprinde în toată complexitatea ei.

Apoi am fost chemați să redobândim, în parte, prin jertfă și luptă, ceea ce pierduserăm fără să înțelegem.

Italia pornise pe o cale opusă Franței. Se întâlneau față în față pe câmpul de bătăie. Își disputară aceleași pământuri. Italia începea lupta în clipa când Franța lăsa arma să-i cadă din mână. Astăzi pământul Italiei este despărțit de linii de foc, sufletul națiunii este și el despărțit de frontiere de nepătruns.

Din țările înfloritoare au rămas două Italii, două Franțe, în suferință.

O mână nevăzută le-a împărțit de același destin, deși căile lor nu s'au întâlnit decât în scurta ciocnire de arme. În fața acestei identități de suferință, care le apropie astăzi pe cele două națiuni surori, națiunii ce n'au găsit în vremuri bune calea unei frățești colaborări; în fața, mai ales, a neimplințitului nostru alean, ne apropiem cu reînnoită înțelegere de națiunile surori, căzute în suferință. În soarta lor, legată de soarta noastră, vedem un destin tragic ce s'a realizat mai presus de orice putere omenească. I-a fost dat latinității să aducă cel mai crunt sacrificiu. Pe lângă urlașele jertfe în oament, pământ și bunuri, țările latine au adus pe altarul acestui războiu sfâșierea unității lor sufletești.

Drumeți întârziati

de Ion Bozdog

Lumea încântată de frumusețea regiunii și de timpul excepțional de frumos din August și Septemvrie se bucură de aceste daruri ale naturii și nu-și umbrește puținele bucurii ale vieții cu scadențele, pregătirile și plecările fatale ce se fac în jur.

Puțini și-au bătut capul cu exercițiile migăloase și îndelungate făcute de rândunele care și-au deprins puii cu ostenele drumului lung și greu pe care l-au și apucat, fără să se bage de seamă plecarea și lipsa lor. Căldura, ce prăjește încă împărătește și cursul nestăjenit al vieții de sezon cu prelungire abundentă în toate, face să luăm mai puțin în seamă golul ce se deschide în inima fiecăruia din noi când ne înălțăm privirile spre podoaba Tâmpiei ce-și îmbracă tot mai repede superbul costum ruginiu, ori când trecem pe lângă covorul de flori al parcurilor ce se înlocuiește în colori tot mai vii și care parcă vrem să smulgă și țină cu forța izvorul de lumină și căldură țintuit asupra lor.

Se răresc din zi în zi sezonistii ce și-au căutat refugiul în pitoreștile noastre poieni și munți. Pleacă chemați de rosturile lor pentru care și-au improspătat puterile.

Când reflectăm însă asupra

acestor firești transformări, ne străbate pe toți fiorul gândului schimbării apropiate de anotimp. Mai ales că în mijlocul nostru au rămas și stau mistuiți de același dor de plecare atăția drumeți sosiți aci cu luni și ani în urmă.

Mulți, sute de mii, au fost ridicăți de viscolul de acum trei ani din căsuțele lor, durate din bobi grei de sudoare și din lipsuri, și puse de bunăvoie, de dragul copiilor și al urmașilor. Au plecat cu căptuseala cuiburilor, respirându-se spre zările înseninate ale plaiurilor strămoșești, sărutând pereții și usciorii sfinții de trudă și nădejdi și despărțindu-se de ei pentru un timp de încercări. Au venit și s'au așezat „provizoriu” la frați.

Alții, care n'au putut să se despartă de glia din care au răsărit, pe care au îngrășat-o cu truda înaintașilor și în sânul căreia odihnesc osemintele strămoșilor, au fost smulși și alungați cu sila peste margini de câmpii și coame de deal, care nici odinioară, în vremuri de năvăliri barbare nu i-au putut despărți de frații lor de același sânge.

S'au rostuit și aceștia între noi.

Nimenea n'a rămas fără adăpost; pentru toți s'a găsit un rost și mijloc de traiu. Cărturari de seamă și țărani simpli au împân-

zit pământul arii „din Hotin și pân' la mare” și nimenea nu se simte și nu este privit ca străin. Inimile acestea însă, mistuite de dorul ce mereu crește în ele, nu se simt niciodată și nicăieri acasă. Ele sunt stinghere și muncite continuu de dorul plecării.

E greu să n'țeleagă acest val de febră continuă cei ce — oricât sunt cuprinși de aceeași dragoste de pământ și țară — au rămas și sunt în atmosfera sănătoasă a tradiției și legăturilor familiare și sunt reazimul neamului greu încercat. De aceea aceștia se miră și nu n'țeleg nerăbdarea acestor drumeți de ani, care plâng și rād la lumina și umbra unui singur gând și dor: acasă.

Nu vă mirați de acești drumeți întârziati prin atâtea sate și orașe ale țării. Ei freamătă neconștient și inima lor ține în mișcare un neam întreg. Ei sunt fericiți de căldura și dragul cu care toți vrem să le auzim dorul lor și crezul nostru.

Ei se pregătesc și sunt gata de plecare în fiecare clipă.

Dar ei nu vrem să plece ca simpli drumeți, nici să fie duși de alții spre vechile lor cuiburi. Ei sunt căliți sufletește și vrem să-și deschidă singuri drumul. Dacă au fost menajați între noi ca oaspeți, de acum, pentru timpul ce mai rămâne, să le dăm posibilitatea ca, cei dintâi să implante steagul sfânt tricolor pe care l-au adus și-l poartă fiecare cu dorul de a-l vedea lucind triumfător pe acoperișul sau ruinele cuibului unde vor să trăiască sau să moară ca Români.

Aceasta e dorința drumeților întârziati printre noi.

Foiletonul „GAZETEI TRANSILVANIEI”

„Cântecul clopotului” la Români Imitațiile și adaptările românești: Vânătorul Carpaților de N. Rucăreanu

de Ion Gherghel

VIII.

O poemă atât de substanțială după cum am văzut că este *Clopotul* lui Schiller a trebuit să lase, și la noi, ceva urme în adaptări și imitații.

Două fire de influență au putut fi descoperite până în prezent. Ambele s'au tors în a doua jumătate a veacului trecut.

N. Rucăreanu pe care-l întâlnim în rândul traducătorilor acestei poeme,

(vezi foiletonul din Nr. 65 al „Gazetei Transilvaniei”) — și-a luat de model forma de versificație a *Cântecului Clopotului* pentru alcătuirea unei poezii ample, publicată în volumul „Modeste încercări poetice” — în 1873 — sub titlul *Vânătorul Carpaților*.

Cităm, mai întâi, versurile inițiale:

Cântă cocoșii, earul se stinge,
Oaea pornește l'a sa pășune,
Zloa-e aproape. — În sus copli!

Cu apă vie vă spălați fața,
Apoi pe Domnul rugați cu toții,
Ca să ne fie în ajutor.

E un imn intrariat la adresa naturii ce ne dă prilej de atâtea desfătări și bucurii. Munca se începe, ca și la Schiller, prin rugăciune.

Urcând tot mai sus, îndrăznind să înfrunte prăpăști, vânătorul dă de urma proaspătă a căprioarei. O detunătură și

Din fundul văii-atunce, c'un pas mai rar dar
[sigur,

Cu deasa-l respirare, se vede vânătorul
Măref, alegru, sprinten, ce-aduce pe-al săi
[umeri

Pe svelta căprioară și pe pământ o'ntinde.

Urmează pregătirile pentru ospățul vânătoarei:

Scăpărași, aprindeți easca!
Putregaiu uscat aduceți!
Alții fuga după lemne
Până mai avem lumină.

Evident că, în urechile traducătorului *Cântecului clopotului* vor fi răsu-

INSTANTANEE

Planfa care plânge

Rinaldo Lopez, un îndrăzneț aviator, care s'a aventurat peste apele Pacificului, a fost silit, din cauza unui defect la aparat, să aterizeze pe o mică insulă. Acest mic petec de pământ pe care au descins cei doi aviatori era în aparență pustiu, și făcea parte dintre insulele care apar și dispar periodic, la intervale de un secol sau de două, cum sunt astfel de insule și în Oceanul Atlantic, care, după ce și-au înfiripat o subredă viață pe ele — se scufundă în valurile verzi ale oceanului, — ca odinioară Atlantida, cu deosebire numai că ele renasc curate în bătaia soarelui și-a vânturilor, pe când marele continent dispărut trăiește numai în imaginația înflăcărată a oamenilor.

Insula pe care aterizase Rinaldo Lopez cu tovarășul lui părea de fapt nelocuită. Vegetația era săracă, ici colea câte-un tufăriș mai răsărit și-o plantă, un fel de copac scund cu foile lungărețe, care o întâlnești pe aceste insule oceanice, o plantă răbdurie din vegetația tropicală pe care insularii o numesc planta care plânge, deoarece în vârful frunzelor ei se formează, crescând încet până se prelinge un picur de apă, ca o lacrimă curată, cristalină. Aceste picături, cu gustul sălciiu ca al apei de ploate, le adună oamenii în vase și-si potolească setea.

Înaintând câțiva pași spre partea de Sud a insulei văzură aviatorii, spre marea lor surprindere, un cort. Temându-se să nu fi dat peste vreun trib de sălbateci s'au întors la aparat și așteptară. Peste câteva minute primiră o vizită stranie. Un om bătrân, uscat și negru ca o mumie veni spre dânșii, dar cum? Învârtindu-se ca o sfârlează. În fața lor, ca la vreo douăzeci de pași se aruncă cu fața în țărână. După acest semn de supunere, aviatorii se apropiară de el, îl bătură pe umăr și bătrânul se ridică de jos. În clipa aceea apărură din spre cort alte șase figuri identice, goi nap, capul acoperit de-un fel de glugă ascuțită dintr-o piele oarecare. Incepură să vorbească întocmai ca la Babilon, limbi pe care aviatorii nu le cunoșteau, apoi unul dintre ei într-o franțuzească chinuță reuși în fine să se facă înțeles. El povestii că sunt rămașitele naufragiaților vaporului Jonathan scufundat de furtună înainte cu 47 de ani. Din cei peste 70 de oameni, ce s'au refugiat pe insula aceasta atunci, au mai rămas opt. Unul zace în cort, e fericit că nu va mai suferi mult. Cei doi sburătorii se apropiară de cort. Văzură un schelet în agonie. Cortul însuși avea o înfățișare macabră. Era alcătuit din piei omenești ca și gluga lor de pe cap, prinse la olaltă cu oase de pește.

Ei mărturisiră fără înconjur că înainte de a arunca în mare cadavrele semenilor lor, care sucombară de mizerie, despuiau spinarea acestora și retezau cu unelte lor primitive de piatră și de os partea superioară a craniului, ce le servea de vas pentru băut.

Conferința d-lui prof. K. Mellerowicz la Brașov

Marți seara a vorbit unui auditoriu select în aula liceului „Honterus”, d-l K. Mellerowicz, profesor la Academia de Inalte Studii Comerciale și Industriale din Berlin, dezvoltându-și subiectul „Experiențele câștigate în războiul actual în domeniul economiei întreprinderilor”.

Extrem de sugestivă și interesantă a fost această expunere. Într'un ritm vioiu — de nuanță neo-latină parcă, — și-a schițat conferențiarul punctele din programul vorbirii sale, dându-ne o sinteză luminoasă cu privire la problemele economice, devenite atât de complexe în veacul nostru. Cine a avut urechi de auzit a fost pus în situația să desprindă multe lucruri de o extremă importanță.

Spicuiam doar câteva din prețioasele sintetizări ale distinsului și competentului profesor din capitala Germaniei:

1. Astăzi niciun fabricant din Reich nu se mai gândește să-și dozească patentele fabricației sale. Într'o generoasă frățietate le pune la dispoziția celorlalți proprietari de uzine și astfel, din colaborarea armonică a tuturor, iese maximum de folos pentru comunitate.

2. Raționalizarea muncii în uzine printr'o simplificare efectivă este acolo o realitate, nu un deziderat. Tot ce este de prisos a fost pur și simplu eliminat.

3. Femeia s'a dovedit un element de valoare în munca din uzine, dând randament mai mare decât bărbatul, mai ales la asanarea lucrurilor mai suple.

4. Tablourile, și lucrările statistice — care se efectuează cu atâta greutate fără să li se poată lua un folos efectiv — au căzut în desuetudine, fiindcă s'a ajuns la convingerea că ele nu reprezintă altceva decât un cimitir de cifre. (În mai multe rânduri a accentuat conferențiarul această constatare exprimând-o cu toată convingerea) Deasemenea s'au simplificat și unificat sistemele contabile.

5. În schimb se fac calculații precise și minuțioase în vederea retribuirii echitabile a muncii, după sistemul premierii printr'o supracotă a celor destoinici și silitori.

6. Foarte multe materii au fost înlocuite prin altele necunoscute până acum și produse pe cale sintetică, materii ce s'au dovedit în unele privințe

superioare celor naturale. Această experiență a războiului va fi pusă — alături de altele — în valoare și în timp de pace, asigurându-se astfel independența economică a Germaniei și a Europei față de alte continente.

7. Prețurile au fost stabilizate cu o consecvență vrednică de toată lăurea aminte. Astfel urcarea ce s'a produs în Germania e floare la ureche față de ce s'a întâmplat aiurea în această privință. În Reich nimeni nu are voie să câștige de pe urma războiului și dacă s'ar găsi acolo speculanți ei și-ar sfârși cariera în... spânzurătoare. (Sunt propriile cuvinte ale conferențiarului).

8. Economia este dirijată în Germania în cursul războiului și a fost într'o oarecare măsură, pusă sub controlul statului și mai înainte (începând cu anul 1933). Idealul spre care se tinde este următorul: nici liberalism, nici colectivism, ci o reglementare organică, care să permită atâta libertate cât este posibil (adică cât mai multă) și atâta oprire cât este necesară (adecă o înfrânare cât mai mică).

9. Economia producției va fi îndrumată — conform experiențelor făcute — pe căi de realizări maxime prin stabilirea de coeficienți care vor continua să dea rezultate excelente, reglementând cu precizie jocul concurenței între diversele uzine.

10. Se va tinde din răspuțeri la desconggestionarea vieții economice prin distribuția rațională a uzinelor în centre mai mici, fiindcă scopul final este să se redea muncitorului simțul de ființă cu individualitate de sine stătătoare, prin acordarea unei fășii de pământ pe seama fiecăruia.

Deci: îndrăgirea gliei strămoșești și scoaterea omului din infernul haotic al vieții mecanizate până la pulverizarea personalității.

Conferința a durat aproape două ore. Ea a fost însă atât de strălucit expusă, încât auditorul a fost răpit de conferențiar și nu a dat nici un semn de oboseală.

Deși chestiunile au fost expuse sumar, uneori numai prin termeni consacrați, conferința d-lui prof. K. Mellerowicz a fost atât de clară și de măestril elaborată, încât a lămurit pe toată lumea, atât pe specialiști cât și pe aceia care sunt mai puțin inițiați în materie de economie a întreprinderilor. Tocmai aceasta este cea mai bună dovadă de talentul de orator al conferențiarului.

I. G.

Oamenii acestia se hrăneau cu'n soi de pești mărunti. Cei mai mulți dintre tovarășii lor lor au pierit intoxicați. Cei care au rămas, cei șapte, deși de diferite naționalități și religii, se iubesc între olaltă mai mult decât frații între ei, și cu niciun chip nu vor să se despărță.

La propunerea aviatorilor de a se întoarce în lume ei au protestat îngroziiți. De pasărea cea mare de metal aveau o teamă teribilă. Ei nu știau

nimic de războiu, nu știau ce primejdii bântuie în lumea pe care o părăsiseră ei — fără să vrea — și'n care nu voiau azi să se mai întoarcă.

Au rămas privind lung avionul cum se depărtează. Cine știe mâne chiar, ori peste o săptămână, peste două, valurile mării se vor împreuna de-asupra acestui petec de pământ, dând rechinelor lacomi un ultim ospăț și odihna meritată unor suflete chinuite.

Ecat. Pitiș

PREDICI ÎN PUSTIU

Inseninare

Ți s'a întâmplat vreodată după suferințe morale de luni de zile să vezi că se limpezește cerul? Fie binecuvântată suferința, căci fără ea nu există nici îndreptare a greșelilor tale și nu există nici acea senzație de pluitire ușoară, de contopire cu Dumnezeu, acordându-ți sprijinul binefăcător, atunci când mai aproape erai de cea mai neagră disperare.

Nu poți aprecia sănătatea ta, dacă nu ai trecut prin vreo boală mai grea. Nu poți prețui zilele frumoase, dacă nu ai suferit din cauza ploilor dese, nu poți prețui o masă abundentă, dacă în fiecare zi o ai la fel și nu poți fără să fi trecut prin suferință să simți fericirea de a trăi.

Un blet prieten sas, amărit îmi spunea deunăzi:

„Am azi 64 de ani, îmi pare că sunt așa de inutil în această vreață. Am mari regrete din cauza imoralității mele cu care mi-am distrus vreața familială.

Vreau ca să mă salvez, să preluu un post de învățător în guvernământul polonez — tu ce zici?”

Îi răspund: acum la 64 de ani ai tăi, cu penia ta frumoasă cu care poți trăi destul de bine, să pleci într'o regiune, ce, de sigur, va reveni curând stăpânului său care va căuta să se răsbune pe cel de alt neam din țara sa, nu te-ai sfătui. Dar iată sfatul meu: Te văd sănătos cu cei 64 de ani ai tăi. Fă-ți un program, pe care să-l respecti exact, căci nimic nu dă mai mult inutilitatea vieții decât tandăleala. Cât pentru greșeli, iubite amice, acelea le-ai ispășit, căci nu există greșală pe care să n'o ispășești. Nu mai tot răscolii rana, nu mai tot băga cuțitul în ea, căci așa nu se vindecă niciodată. Și nici nu te mai jelui nămăni. După ce va veni inseninarea, căci trebuie să vină, vel regreta, că ai spus suferința ta unuia sau altuia.

E însă cineva în fața cărui tu te umilești niciodată și care îți acordă sprijinul ori de câte ori suferința ta este pe marginea abisului? Mântuitorul. Roagă-L în genunchi, cu lacrimi în ochi, să-ți ierte greșelile, să-ți dea un rost zilelor ce le mai ai, să-ți dea putere să-ți execuți programul proiectat. *Inseninarea definitivă nu ți-o dau prietenii ci împăcarea ta cu Dumnezeu și urmarea poruncilor Lui.*

Ne înșelăm adânc cu toții dacă credem că există în suferințele noastre o altă metodă de inseninare.

Dr. M. Suciu-Sibianu.

Abonaților

le aducem aminte că nu trăim din subvenții.

nat, la alcătuirea acestei chemări, versurile lui Schiller:

*Nehmet Holz vom Fichtenstamme,
Doch recht trocken lasst es sein!...*

În misterul nopții se ridică, cu valvătăi gigantice, flacările, ce sunt alimentate de trunchiuri întregi de arbori. Apoi se pun flăcările pe lucru sub supravegherea unui bărbat cu experiență:

*Dași feciori merindea 'n coace,
Puneși carnea în frigare
Să 'mbucăm din munca noastră!
Căci e dulce 'mbucătura,
Miere, dintr'a ta sudoare.*

După ospățare urmează odihna binemeritată, pentru ca apoi, deodată cu ivirea zorilor din dimineața următoare, vânătoarea să înceapă din nou, cu și mai mare însuflețire.

La nevoe, vânătorii se transformă în ostași și aleargă sub drapel să-și scape țărișoara de dușmani. Minunat se afirmă vânătorul — prin mândria și

destoinicia sa innăscută — și în calitate de apărător al moșiei strămoșești: *Dar oare Românul pentru cine a luptat? — Este el stăpân în țara lui? — se întrebă N. Rucăreanu. Nu-i exploatează oare străinii avuții? Nu se îmbogățesc alții prin industrie și comerț pe spinarea băștinașilor? Cu energică înverșunare se ridică autorul acestei balade descriptive împotriva servilismului și împotriva trădătorilor de neam, care-și fac din obiceiul păcătos al înșelării și asupririi celor mulți și împovărați de greutatea muncii istovitoare... „virtutea cea mai mare”.*

Sfârșitul poemei e iarăși senin și, prin schimbarea ritmului, peisagiul se luminează din nou:

*Să pornim, fiăcși, devale,
Puneși toți în pălării
Câte-o celină frumoasă
Căci pe coaste sau câmpii
Sau prin crâng prin rovinele
Stau mândrușele — așteptând,
Cu mănunchiuri de flori multe*

*La urechi, la pept purtând,
Și puind la peptul nostru
Florile cu mâna lor,
Vor vorbi ca rondurele
Fiecare d'al său dor!
Și noi le vom da din floarea
De brad verde, neuscat,
Și vor ști că vânătorul
E ca bradul neschimbat.*

Aprecierea aceasta o face poetul — după propria-i mărturisire — pentru a da „o mică desmintire acelor autori sau filosofi romanțieri, carli au zis că vânătorul nu poate ama...” (adecă ar fi necredincios în relațiile sale amoroase, după cum e, de obicei, prea lăudăros în povestirea brașoavelor sau palavrelor vânătoarești).

Nu colorarea literară a acestei poezii descriptive cu accent eroic ne-a făcut să insistăm asupra ei, căci știm și din „Pseudo-kyneghetikos-ul” lui Odobescu că deși „subiectul... este conceput cu o bogată și adesea fericită varietate, ...cittitorul se vede silit — a-i duce me-

reu jalea — căci pe tot minutul ei simte în sine mințea învrăjbindu-se cu urechea”. Balada „Vânătorul Carpaților” a câmpulungeanului Rucăreanu, care gustase fără îndoială din plăcerile și ostenețele vânătoarei de munte, e departe de a putea fi considerată o capodoperă literară, căci — vorba lui Odobescu — „muzele geloase nu s'au îndurat a-i accorda lira pe un ton mai melodios”, dar e, în schimb, pentru noi, o urmă prețioasă a pătrunderii influenței lui Schiller — deși mai mult din punct de vedere formal — în literatura românească.

N. Rucăreanu avea, ca și G. Bariș și Andrei Mureșianu, un adevărat cult pentru Schiller, iar despre puținătatea însușirilor sale de poet era convins însuși traducătorul și imitatorul, mărturisind: „Nu îmi este dat mie, nici modestelor mele cunoștințe, nici micului talent a face laudele ilustrului poet; bărbatul competiții l-au coronat în trecut; prezentul îl admiră și secolii viitori îl vor cânta cu entuziasm”.

Din lumea largă

Cum se poate cunoaște vârsta peștilor

Până acum lipseau cu desăvârșire indicațiile care să poată duce la stabilirea vârstei peștilor. Acum însă Dr. Reiblich din Kiel (Germania) a găsit în aparatul auditiv al acestora un asemenea indicu. Astfel în aparatul auditiv al acestora se găsește așa numitele „pletre auditive,” alcătuite dintr-un sâmbure și mai multe straturi suprapuse, care se depun în fiecare an câte două. Făcându-se o secțiune transversală în aceste formațiuni se poate observa o succesiune de straturi transparente și netransparente. Prin această se poate deduce, întocmai ca și după cercurile concentrice ale trunchiului unui arbore, vârsta peștilor.

Această metodă nu se poate însă aplica cu succes la toți peștii. Astfel de pildă la plătică straturile ce indică anul pot fi cu ușurință numărate, în schimb la egrin și batog „pletrele auditive” trebuie întâu șlefuite pentru ca straturile să poată deveni vizibile.

Cât de mult trăiesc insectele

Vieța celor mai multe insecte e de scurtă durată. Insectele trăiesc numai atât cât durează dezvoltarea lor fizică, după care timp supraviețuiesc numai câteva zile, sau ceasuri. Totuși se observă faptul că unele insecte fac excepție dela această regulă. Astfel s'a observat că femelele furnicilor roșii sau galbene pot trăi 10 până la 15 ani, iar femelele furnicilor sclave negre și lucrătoarele altor specii de furnici au trăit 5 ani. De asemenea și maximum de vârstă al reginelor albilnelor și termitelor, după cum a observat profesorul entomolog Korscheld, atinge mai mulți ani, pe când dimpotrivă, albinele lucrătoare trăiesc în medie numai câteva săptămâni sau luni.

Și gândacii, care în genera trăiesc între 2-6 luni, pot atinge o vârstă mai ridicată. S'a constatat d.p., că unii cărăbuși trăiesc 10 ani, dar în această perioadă se intercalează pauze de inerție totală. Necroforii trăiesc 4-5 ani. Gărgărița de porumb trăiește o viață larvară de patru ani și după maturizarea mai trăiește 4 săptămâni abia. Cele mai interesante insecte sunt cicadele din America de Nord, care petrec în stare larvară 37 ani încheiați și apoi ca adulte numai câteva săptămâni.

Curierul „Astrei” Brașov

Cei care ne-au adus fotografiile pentru „EROII NOȘTRI” din comunele Bod, Tohanul Nou, Vlădeni, Holbav, Râșnov, Araci, Sânpetru, Crizbav și Purcăreni sunt încunoștiințați că și le pot ridica dela redacție, în orice zi de lucru, între orele 9-13, 15-19.

Abonații brașoveni

sunt rugați să-și achite abonamentul la administrația gazetei — B-dul Regele Ferdinand nr. 12 — fără a mai aștepta să le vină acasă incasatorul nostru care, din cauza lipsei de oameni, a primit, în cadrele „Astrei”, o altă însărcinare.

Evenimente religioase în prima jumătate a sec. XIX-lea în Vlădeni

de Pr. Alex. Florea

Litigiul între preoții de aici și domnul de pământ, început la 1795 în cauza taxelor de iobagi, zecuielilor dela ogoare și folosirea unui pământ al bisericii din loc, nu se termină până la 1801. Preoții I. Bozocea și I. Ursan duc o luptă disperată pentru drepturile lor. În urma cercetărilor făcute în cauza apelată stăruitor de preoții amintiți s'au constatat următoarele:

Pământul bisericii, ce-l folosesc preoții, a fost donat de un Român cu stare, care a murit fără moștenitori. Un obicei bun care se menține și în ziua de azi. Acest pământ a fost lăsat de biserică în folosința preoților fiindcă ei nu căpătau aproape nimic dela iobagi, „ba pe cei săraci îi slujeau tot pe nimic”. Văzând ei că domnul de pământ se opunea la aceasta și făcea mereu neajunsuri prin măsuri samovolnice la această folosire gratuită, au promis o arendă de 4 fl. pe an în folosul bisericii.

Diregătorilor însă nu le convenea nici aceasta și fiindcă se angajaseră împotriva preoților, au luat pământul cu sila și l-au arendat prin licitație publică. Acest conclud il pune Diamond, arendașul crud al hotarului, ca fiind în mai mare avantaj, zice-se, pentru biserică. Deși preoții apelară și la Consistor, nu li s'a dat câștig de cauză, căci magistratul, la recercarea Consistorului, a comunicat aceleași concluziuni și pe de altă parte nici nu avea atâta putere în chestiuni de administrație a averilor peste domni de pământ susținuți și de magistrații de atunci.

La 1806 veni o poruncă înaltă prin care se interzicea ținerea unei sărbători. Preoții Bozocea și Ursan totuși o anunțară poporului și ținură serviciu, pentru care cauza „câpătără aspră dojană din partea magistratului”. (Mon. com. VI. I. Z. pg. 42).

D-l C. Mușlea în vol. „Protopopul Bratu Baiu” pg. 21 amintește de o mare luptă în acest sat pentru alegerea unui preot cu numele Vlad. La 1814 este în toi această luptă, ce se dă între partida Vlad sprijinită și de prot. Baiu și partida birăului Balcăș sprijinit de arendaș. La 5 Mai 1815 reușește prin alegere candidatul Vlad. O sută de gospodari protestează și împotriva acestei alegeri și împotriva protopopului, anume că ar fi fost ales numai de 58 votanți din 260 câți erau prezenți.

După ce apelările ajunseră și pe la episcopul Vasile Moga, care stăruia pentru completarea celui de al doilea loc de preot, magistratul, la stăruința arendașului, nu se înduplecă a aproba această alegere și în același an se face o nouă alegere sub prezidiul altui emisar consistorial, Basiliu Kiss, preotul din Făgăraș.

De această dată nu reușește niciunul din foștii candidați, preotul Vlad sau fiul birăului, pentru care se făcuseră întâmpinările pentru anularea primei alegeri, ci unul cu numele Iuon Bozocea din loc, care are majoritatea de 124 voturi, care și fu aprobat și de consistor și de magistrat.

Din aceste lupte au rămas câțiva vlădăreni care au mai purtat și pe la anul 1827 mânie și au făcut și pări împotriva protopopului Baiu, că anume le-a pus piedecă în dorințele lor din alegerile dela 1814-1815.

Cu un an mai târziu, când bătrânul preot Bozocea, tatăl tânărului preot Iuon Bozocea implinise 80 ani și unii dintre vlădăreni cerură din nou sfințirea pentru fiul birăului Balcăș și cum protopopul Baiu stăruia tot pentru Vlad, Guvernul ceru Episcopului să mute pe Vlad ori unde ca să nu mai facă nemulțumiri în această cauză. Din aceste certe ajunseră până acolo că pe la 1824 preotul Vlad nu mai fu suferit să slujească nici în biserică, așa că pe la 1828 îl găsim preot în Codlea.

Fiul judei Balcăș este întărit apoi pe la 1819 ca diacon și laudat de toți ca „un tânăr cu purtări bune” și în scurtă vreme este întărit preot pe lângă neputinciosul preot I. Bozocea.

Pacea deplină în aceste chestiuni se puse numai pe la 1836, când, după moartea bătrânului preot, a fost ales și teologul Gheorghe Dragoș din loc, care a păstorit apoi cu Iacob Balcăș, fiul judei, până pe la sfârșitul veacului al XIX-lea biserică din Vlădeni.

Deși preotul Iacob Balcăș obiecționase această alegere, pentru motivul că voia să aducă în locul vacant pe ginerele său Iuon Morar, totuși la intervenția directă atât a Episcopului cât și a magistratului, chestiunea se rezolvă spre pacea deplină a Vlădărenilor și bunul mers al rânduielilor bisericești din loc.

Răbojul Gazetei

Portul refugiaților

Alături de teritoriu, limbă, religie și datine, portul este unul dintre elementele constitutive ale naționalității unui popor.

Putine popoare se pot mândri cu această comoară, așa cum se poate mândri neamul românesc. Cu toate acestea în grădina de basm a porturilor noastre a pătruns lumina urită a străinismului. Pildă despre această tristă stare de lucruri ne pot servi frații noștri refugiați din Nordul Ardealului. La ei se pot vedea uritele și barbărele influențe ale străinismului. Fete sau femei cu luminos chip latin, le vezi împoțonate cu veșminte de colorii barbăre, colorii care servesc atât de bine propaganda ieftină a unora... Acest fapt se poate vedea și la flăcăi. Care este datoria fiecărui Român conștient în fața acestor stări de lucruri? Să facă un apostolat zilnic printre acești frați, care incoștient se fac propagatorii germenilor înstrăinării. În special revine această misiune onoratăului comitet al Societății refugiaților din Ardealul de Nord. Scrisul, sfatul, conferința, nimic să nu fie crușat, căci o înarmare sufletească de-acum, va fi fo-

lositoare și pentru zilele când acești frați desrădăcinați temporal se vor întoarce la vetrele lor părăsite, unde vor găsi un mediu și mai înstrăinat...

Educație vie

A început iarăși un nou an școlar. Pe lângă o instrucție temeinică, profesorii și învățătorii le vor da elevilor și o educație. Aceasta însă să nu se mărginească numai la citirea de plictisitoare capitole din cărți prea cunoscute. Să se ia contact cu viața. Sunt pretutindeni atâtea locuri însemnate, monumente, muzee, industrii etc. pe care elevii e păcat să nu le cunoască! Nu mai departe ca aci în Brașovul nostru.. să se facă o cercetare și să se constate câți dintre elevii școlilor din localitate au văzut casa în care s'a născut bardul redeșteptării noastre naționale Andrei Mureșianu sau monumentul sub care se odihnește?...

Noi am făcut-o și realitatea ne-a uluit.

Să avem curajul și s'o rupem cu educația moartă a cutiuțelor, care se numesc clase, și să dăm copiilor și tineretului nostru o educație vie în contact cu viața, cu natura.

La microscop

Adjectivele în gura femeilor

— Allo, tu ești, Colette? Spune-mi repede cum a fost aseară. Mor de curiozitate să știu cum v'aft dîstrat.

— Formidabil, droga mea. Masa a fost de un lux fantastic și s'a încheiat cu un „parfait” sublim. Apoi s'a încins un poker pasionant care a atins mize fabuloase. Am și dansat, aveau niște plăci cu tangouri divine. Să știi că sunt oameni foarte distinși. Au în salon o mobilă delicioasă, iar doamna purta un colier fascinant și o toaletă, un vis, nu altceva. O să regreți toată viața că n'ai venit și tu.

— Vai, ma chère, sunt dezolată, dar știi că-i făgăduisem nepoatei mele s'o duc la un concert la Biserica Neagră. Are gusturi așa de ciudate fata asta! Se prăpădește după orgă, după muzica religioasă, după tot felul de vechituri.

— Și cum a fost concertul?

— N'a fost rău. S'a cântat ceva de Bach, dintr'un Oratoriu mi se pare, destul de drăgut. Dar dacă știam că o să jucați și poker, n'aș fi pierdut pentru nimic în lume o seară așa de captivantă.

Matei Lupu

Din lumea largă

Valoarea alimentară a ciupercilor

Printre plantele pe care pădurea le livrează în cantități enorme se numără și speciile de ciuperci comestibile, al căror număr se ridică în Germania la cca 500. Ciupercile conțin în medie 2-4% albumină, 0,2-0,4% grăsimi și 3-4% hidrați de carbon. În afara acestora săruri nutritive și ceea ce a fost recent stabilit: vitaminele A, B și D. Asupra valorii nutritive a albuminei cuprinse în ciupercile comestibile a făcut recent interesante cercetări savantul german A. Schmidt-Burk. Acesta a cercetat cantitatea de albumină și partea asimilabilă a 44 specii, stabilind că vasele și lamele de sub pălăria ciupercii conțin, majoritatea, cantități de albumină. Ciupercile nobile, champignon, cele de patră, etc, sunt cele mai bogate în această materie, în timp ce roșcovii, ghebele ș. a. sunt mai sărace. De fapt speciile cu mai puțin albumină s'au dovedit ca mai puțin comestibile. În ceea ce privește calitatea albuminei de ciupercă, ea este numai cu puțin inferioară aceleia conținute de carne, totuși trebuie ținut seama că pentru ca un om să-și poată lua albumina necesară unei zile consumând ciuperci, cantitatea acestora ar trebui să atingă 1-3 kg., având în vedere apa multă ce o conțin acestea.

Patriotism în fapte

Un librar din localitate mi-a spus textual:

„D-le, pe onoarea mea, dacă în 23 de ani, de când am librărie, un străin mi-a călcat pragul, să cumpere măcar o peniță!”

Vai, și câți de-ai noștri fac contrarul!

Imi vin în minte cuvintele luminatului patriot bănățean Dimitrie Țichindeal — gură de aur, cum îi spune Eminescu — „Mintea, mărtașă nație dacoromânească, mintea; când te vei lumina, mai aleasă nație nu va fi pre pământ înaintea ta!”

Dar ne întrebăm noi: Când?

D. Scurtu

Un an de muncă

Asociațiunea „Astra”-Brașov în 1942/1943

— Sfârșit. —

VIII. Cercuri culturale nou înființate

La 21 II. 1943 Cercul cult. „Astra” Cernatu.

La 4 IV. 1943 Cercul cult. „Astra” Purcăreni.

La 7 II. 1943 Cercul cult. „Astra” Șirnea.

Prin revenirea d-lui Dr. Grădina ca medic al Buzaielor, om despre a cărui putere de muncă, pricepere și entuziasm a mai fost vorba, noi credem că Buzaiele vor ajunge încă în anul viitor cel mai activ despărțământ al „Astrei” din județ.

De unde rezultă că nu satele sunt de vină când tânjesc, ci că satele n'au oamenii care le trebuie.

IX. Biblioteci populare

Odată sistematizată îmbogățirea bibliotecilor dela sate, prin registrele tip, opera de augmentare merge acum în mod normal.

Anul acesta, până la această adunare generală, am distribuit la 21 de organizațiuni din județ, 1038 volume, în valoare de 191.998 lei.

X. Aparat de RADIO

Au fost înzestrate cu aparate de radio 14 organizațiuni din județ, conform tabelului alăturat

XI. Calendare pentru sate

Au fost distribuite în mod gratuit la 19 organizațiuni din județ, 1059 calendare din cele cumpărate de noi dela centru cu 50% reducere.

XII. Membri

În județul Brașov, fără oraș și cartierele lui, avem:

1635 membri activi.

106 pe viață și

71 fondatori.

XIII. Case Naționale

În tot județul avem 17, fie ale „Astrei”, fie comunale sau bisericesti, dar tot în slujba „Astrei”.

XIV. Serbări și conferințe la sate

O statistică a lor nu poate fi făcută anul acesta, lipsind până la această dată rapoartele generale dela sate. Un lucru e sigur: s'au ținut multe și de bună calitate. Nu suntem noi destui ca să putem ajunge pretutindeni unde suntem chemați. Pe de altă parte, în majoritatea lor, preoții și învățătorii își fac datoria, cu foarte mici excepții. După o socoteală foarte aproximativă — și fără școlile țărănești, — noi credem că în întreg județul numărul serbarilor și conferințelor de orice fel a fost mai mare de 200.

XV. AJUTOARE

Pentru Palatul Invalizilor am dat	Lei 100.000.—
Pentru pictura Bis. Sf. Nicolae	„ 200.000.—
Pentru Casa Naț. Brașovul-Vechiu	„ 200.000.—
Pentru Școlile țărănești	„ 100.000.—
Total	Lei 600.000.—

Cheltuielile suportate de „Astra”, anul trecut, cu editarea „Gazetei Transilvaniei” se ridică la aproape 1.000.000 lei.

XVI. Cărți editate

Am tipărit cu toată cheltuiala noastră (fără hârtie):

1. V. Căllman: Mama, generații de viață românească	Lei 82.670.—
2. I. Agărbiceanu, Preotul și familia preoțească în Ardeal	„ 92.000.—
Total	Lei 174.670.—

Suma aceasta o considerăm ca un ajutor dat Comitetului central din Sibiu.

3. Edităm, cu toată cheltuiala noastră cartea d-lui Candid Mușea: Istoria Bisericii Sft. Nicolae din Șcheul Brașovului, o mare monografie, al cărei cost s'a urcat până acum la aproape 500.000 lei.

XVII. Tipografia și Cinematograful

Neprimind niciun sprijin de nicăiri, nicio subvenție, tot suportul material al acestor acțiuni a noastre, înșirate foarte pe scurt aici, ne este Tipografia și Cinematograful „Astra”-Brașov.

Cu ajutorul acestor două întreprinderi, avem toată independența în acțiuni, precum și continuitatea în muncă. Tot ce facem, sprijinim, din punct de vedere material, pe întreprinderile noastre, și niciodată nu ne angajăm la mai mult, decât acestea pot produce.

Din rapoartele speciale se va vedea cât a produs fiecare la sfârșitul anului 1942.

Dar, în afară de aceasta, faptul că „Astra”-Brașov are două întreprinderi puternice, ne dovedește că ceea ce se numește romanizare în comerț și în industrie, nu se face prin legi și decrete, prin propagandă și statistici, prin vorbe, ci prin muncă pe teren.

Noi, Brașovul, ca despărțământ al „Astrei”, am izbândit și în această direcție.

În 1926 nu aveam nimic.

În 1943 avem în Brașov patru imobile care totalizează, ca valoare, multe zeci de milioane.

Nu milioanele ne interesează, ci credința că prin muncă stăruitoare, totul e posibil.

XVIII. Pentru viitor

Nu facem planuri și nu promitem nimic. Experiența anilor ne-a învățat că e mai bine așa.

Decât, noi mulțumim aici tuturor celor ce ne-au ajutat, particulari și autorități.

XIX. PROPUNERI

Rugăm, acum, Adunarea Generală să ia la cunoștință raportul general, raportul de casă al Despărțământului, raportul cenzorilor pe anul 1942, să aleagă trei verificatori ai procesului verbal al adunării generale, să aleagă comisia de cenzori pe anul 1943 și să dea descărcare comitetului de gestiunea anului 1942.

Și mai rugăm Adunarea Generală să exprime mulțumirile ei donatorilor și sprijinitorilor Despărțământului „Astra”-Brașov și să păstreze un minut de reculegere în memoria celui mai de seamă donator al nostru, Dumitru Z. Furnică, mort anul acesta, căruia îi datorăm o întreagă sală a muzeului nostru, care-i și poartă numele. Și, să ne regăsim, în această clipă de reculegere, alături de toți membrii „Astrei”-Brașov, mulți la număr, căzuți cu fața la răsărit pentru apărarea țării și împlinirea idealului național.

Președinte, Secretar,
Dr. N. Căllman **Ion Colan**

Biblioteca „Astrei” Brașov

este deschisă în fiecare zi de lucru, între orele 9-12 și 15-19. O sală de lectură bine întreținută, cu 40 de locuri, stă la dispoziția cititorilor. Secția de împrumut funcționează și ea.

Biblioteca „Astra” Brașov cumpără fie ani compleți, fie numeri răsleți din „Foaia pentru minte, inimă și literatură”, apărută la Brașov între anii 1838—1865.

Adunarea generală a „Astrei”

La Sibiu a avut loc zilele de 25 și 26 Septembrie c. adunarea generală a „Astrei”.

Deși această adunare a avut numai un caracter administrativ, numărul mare al despărțământelor prezente a dovedit că „Astra” este activă în toate centrele ei.

În ședința din 25 Septembrie s'au prezentat două referate: „Organizarea cercului cultural (dr. Octavian Lupuș) și „Contribuția „Astrei” la propășirea noastră economică” (profesor dr. Gheorghe Dragoș). Discuții interesante au completat aceste referate, căutându-se mijloacele cele mai simple și potrivite satului.

Duminecă, după serviciul religios celebrat de I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae a avut loc în sala mare a Prefecturii județului ședința festivă.

Cuvântul de deschidere l-a rostit președintele „Astrei”, profesorul dr. Iuliu Moldovan, accentuând condițiile vitrege care de 3 ani, în urma pierderilor teritoriale, au schimbat caracterul acestor adunări generale. D-sa subliniază activitatea vie desfășurată de „Astra” pe teren.

I. P. S. Sa Mitropolitul Bălan aduce binecuvântarea bisericii strămoșești. I. P. S. Sa spune că cea mai firească dorință este ca fiii aceluiași neam să tindă la încheierea în granițe firești, în libertate.

Dreptul la unitate și libertate nu este un privilegiu acordat numai națiunilor mari, ci este un bun dat dela Dumnezeu. De aceea, fără teamă, înfruntând primejdii, cea mai arzătoare datorie a noastră este voința de a întregi hotarele și de a readuce în cadrelor lor pe toți fiii țării.

Dumnezeu n'a creat neamurile spre robie, ci spre libertate. Când nă-

zuim spre unire și libertate, împlinim voia lui Dumnezeu.

După ce I. P. S. Sa Traian Frențiu, aduce salutul bisericii unite, iar generalul de corp de armată Macici relevă în cuvinte sobre, ostășești, înfrățirea armatei cu operele de cultură, după ce generalul Manolescu răspunde „prezent” la chemarea „Astrei” în numele Centralei Caselor Naționale, urmează cuvântul prof. Iuliu Hațieganu, rectorul Universității pribege Ferdinand I. D-sa accentuiază primatul neamului și a valorificării forțelor sale biologice și sufletești. Armele spirituale au dus neamul la biruință. Aceste arme sunt „Astra”, Școala și Biserica. Ele au dus neamul spre stăpânirea pământului românesc, ele au salvat comorile eterne ale neamului. Cu fața spre sat, am tins spre solidaritate, disciplină, cultură și credință, familie și neam. Universitatea Transilvaniei e hotărâtă să meargă pe drumul „Astrei” prin sate spre neam, prin biserică spre Dumnezeu; ea este decisă să ducă luptă neînfricată pentru dreptatea și libertatea neamului.

După aceste discursuri urmează rapoartele comisiunilor și discuțiile în jurul lor. Apoi prof. Iuliu Moldovan citește telegrama omagială trimisă M. S. Regelui Mihai și Conducătorului Statului.

Adunarea dă cuvenita deslegare comisiunilor și se ia în discuție fixarea locului pentru adunarea generală din anul 1944.

La cererea unanimă se hotărăște ca adunarea să aibă loc la Cluj, iar președintele despărțământului, Prof. Iuliu Hațieganu adresează comitetului invitația pentru viitoarea adunare generală.

(v)

O cugetare

Singura înțelepciune a omului prost ar fi — zic: ar fi — să ceară și să asculte sfaturile celui cuminte. Dar e prea prost ca să o facă.

În schimb când face o prostie, cât el de mare, tot la înțelept aleargă ca să l scape de urmările ei.

Iar înțeleptul? — e destul de prost ca să-i sară într'ajutor. Căci cei mai mulți oameni cuminte sunt: — spre nenorocirea lor și a omenirii — proști... de bun.

Și o întrebare anti-rabilă

De ce Primăria nu prinde și omoară toți câinii vagabonzi.

Definiție: căne vagabond e orice căne liber, nelegat și fără botniță. Nu-i nicio mângăiere pentru cetățeanul pașnic că a fost mușcat de un căne legat, dar fără botniță; eventual cu zgarda javrei de lux.

Dr. Rădulescu — Calafat — anunță „Curentul”, — a amendat 35 persoane cu câni deslegați.

Când va face minunea aceasta Poliția Sanitară a „Brașovului Academic?”

Ci prevăd — în anti-rabie sunt doar Stan Pățitul — că va fi neapărată nevoie să revenim.

Și vom și reveni.

Prof. Univ.

I. OI. Ștefanovici-Svensk

Colaboratorii

noștri sunt rugați să ne trimită articole scurte.

De pretutindeni

Știi la ce poate servi măcieșul?

Vitamina C are un rol covârșitor în alimentarea organismului omenesc fiind necesare cantități relativ mult mai mari din această vitamină, în comparație cu alte vitamine de care trebuie să dispună corpul. Acest rol important al vitaminei C a determinat pretutindeni strădania de a se extinde bazele acestei vitamine și de a se adopta măsurile proprii pentru asigurarea aprovizionării abundente cu această însemnată vitamină. Din aceste măsuri face parte și cea a culturii pe scară întinsă a măcieșilor. Măcieșul fructul trandafirului sălbatic, are un conținut extraordinar de mare de vitamină C în cadrul acestei acțiuni a fost plantați milioane de măcieși bogati în vitamine. Acest succes apreciabil a fost atins printr-o colaborare armonioasă dintre administrația pădurilor a comnelor, cât și a numeroaselor persoane particulare.

Anumite specii de măcieși au fost cultivate, specii care conțin vitamine în cantități mai mari, au puțin ghimpl, dar recoltă bogată, putându-se ușor culege. Foarte important este faptul că pentru cultivarea măcieșilor n'a fost nevoie de întrebunțarea suprafețelor agricole ci numai de terene stâncoase, prăpătoase, improprii oricărei culturi. Pentru plantare s'au folosit canalurile, călăferate, digurile, marginele șoselelor ale pădurilor și colinele zăcămintelor minerale, etc.

Mai multă inimă

Fragment din :

„Scrisori către un învățător“
de prof. I. Simionescu

Eram într'un sat. In fața școlii se înălța un monument în amintirea unor viteji, morți pentru patrie. Vroind să știu ce anume înseamnă acest monument, întreb pe un elev, care întâmplător trecea pe lângă mine. Drept răspuns a dat din umeri. El învățase multe, despre Asirieni, despre monumentele Faraonilor egipteni, sufletul său e însă instrăinat, go! pentru cei din apropierea lui...

N'am întâlnit nici într'o carte de cetire românească cazul micului moț din Zarand. Prin zând de veste, că dușmanul împresoară satul, băiețelul din Țara Moților a alergat la turnul bisericii și a început să tragă cu desnađejde clopotul. E împușcat în mâna dreaptă cu care trăgea funia. Atunci o trage cu mâna stângă.

Un glonte i-o străpunge. Nu cunoaște durerea.

Apucă frânghia cu dinții și nu încetă să sune alarma. Sătenii se adună și gonesc pe dușmani. Copitul închide ochii ca erou.

Iată de ce socotesc, că școala trebuie să oglindească viața. Din acest punct de vedere voi socoti drept muncă pierdută învățarea pe de rost a paginilor din istoria Romanilor fără să se pomenească măcar o vorbă de Vasile al Smarandei, eroul satului, al cărui nume stă tipărit pe carton, atârnat pe perețele clasei, dar complet nebagat în seamă.

Nu știu dacă mai este în vieță. Știu însă, că profesorul dr. Czirbusz Geza făcea parte din puținii savanți de reputație europeană ai Universității din Budapesta.

A scris o mulțime de lucrări, unanim apreciate de cercurile științifice din apus. Specialist în antropogeografie (geografia omului și a raselor de pe glob) el a străbătut nu numai Europa, ci toate celelalte continente. Iată ce declarații făcea — cu vreo patru decenii în urmă — acest învățat maghiar, care ne-a cunoscut bine și ne-a studiat de aproape și pe noi, Românii „dela Nistru pân' la Tisa“.

Le dăm în extras, scurt de tot :
— Cunosc poporul românesc cu toate virtuțile și scăderile lui. Constatările mele, întemeiate pe observațiile proprii, le spun, ade-

Peste astăzi peste mână Trece neamul mucenic, Peste vifor fără frâne Peste freamăt venetic...

— Neamul, unde a stat rămâne : Cremene pe plaiu voinic.

(Cântec Românesc)

Oameni care au văzut limpede

CZIRBUSZ GEZA

de Gh. Tulbure

seori la catedră și afară de catedră, totdeauna cu obiectivitatea omului de știință. Deși mai înapoiat în cultură, — aceasta din vina acelora, care l-au lăsat în paragină — țaranul român este o comoară de calități alese. Ține morțiș la limba, legea și obiceiurile moștenite. *Românul nu se face nici Neamț, nici Ungur, nici papistaș, nici reformat.* In societatea lui însă orice alt neam de oameni se româniează mai ușor. Chiar și Germanul cu cultura lui veche. De aceea orice încercare de maghiarizare între Români este și va fi zădărnice. Obșnuiți de veacuri cu sclăvia — pentru că dincoace principii Ardealului, dincolo de Carpați ciocoi i-au ținut în apăsare și i-au

despuiat de drepturi — ei așteaptă în liniște o îndreptare spre bine a sorții lor. *Trăinicia și răbdarea lor îmi dă siguranță, că vor ajunge la izbândă. Cred că cutimpul vor scurma chiar și pe Ungurii din Ardeal și județele învecinate.*

Susțin unii din cărturarii noștri maghiari, că Românii nu au o clasă de intelectuali. Aceștia se înșeală amar. Au intelectuali în toate colțurile, chiar și la sate, o puzderie. La orașe au felurite instituții culturale, o presă bună și o pătură de cărturari foarte simpatică și foarte prezentabilă. Am cunoscut între ei bărbați de cultură europeană, universală...

**

Ne oprim deocamdată aci pentru că asupra acestui vizionar vom reveni.

Pro Patria

se chiamă
noul volum

de versuri al poetului bucovinean George Voevidca. Izvorite din dragostea de neam și de țară, ele aduc accente patriotice în genul acestora :

*Suntem din neamul grâncer
Stăm zărli'njur hotar de fier
Și când păgânii pisma și latră
Răsar străbunil'n gând amar,
Străbunil ne durară vatră
Și vatra-i leagăn și altar...*

(Suntem din neamul...)

Stânca vieții noastre

de Pr. Ion Scurtu

Oprește-te, te rog, o clipă, asupra acestui vers :

„Unule născut, Fiule și Cuvântul lui Dumnezeu, cea ce ești fără de moarte și ai primit, pentru mântuirea noastră, a Te intrupa din sfânta Născătoare de Dumnezeu și pururea Fecioara Maria“...

Nu-l termin, îl las așa cum se lasă de obicei cantorilor și copiilor, să-l ducă până la capăt. Este atât de cunoscut, de familiar, încât treci ușor peste el, ca la sfârșit să nu rămâi cu nimic.

Zăbovește însă asupra lui și cu gând pios dă-i tot înțelesul și puterea de odinioară. Fă cu el așa cum ai face cu o bijuterie scumpă lăsată moștenire din părinți. Șterge-o de colbul și rugina vremii și dă-i strălucirea și podoaba cea dintâi.

Este piatră scumpă și aur curat. E un juvaer al Duhului Sfânt, dăruit dintr'o inimă caldă și dintr'un suflet mare de împărat. Justinian cel Mare l-a făcut dar bisericii Sfânta Sofia, ca să fie cântat la Liturghie. Așa este credința noastră : Trupul lui Isus Hristos s'a urzit în pântecul Maicii Domnului dela Duhul Sfânt.

Adevăratului creștin nu-i este îngăduit să uite mărturisirea aceasta de credință. Cum va putea el să pună stavilă curențelor păgâne și iarmarocului

Continuare în pagina 6-a

Mândria care nu stă bine

de Bădicu Gheorghe

Într'o biserică era un candelabru mare și frumos în care ardeau douăsprezece lumânări. Și cum ardeau ele singure, în tăcerea nopții, o lumânărică, adresându-se celorlalte, zise :

— Ascultați ce m'am gândit eu, dragile mele. Eu așa cred, că oamenii nu mai au trebuință noaptea de lumina lunii de pe cer... Ce spuneți ? Nu suntem noi egale cu ea ? Nu luminăm și nu strălucim noi tot atât de frumos ? Eu zic, că dacă noi, lumânările din lume, am arde toate de odată, am întrece luna, cu mult, în strălucire și în frumusețe...

— Nu te pripi cu mândria — draga mea. — Fil mai smerită și mai modestă — răspunse o lumânare mai groasă și mai bătrână. Suntem frumoase și noi, fără îndolală, și luminăm destul de bine. Dar nu ne este îngăduit să credem, că strălucim mai frumos, decât luna.

— Pentru ce ? se rătoi subțirica.

— Pentru că noi abia putem umplea cu lumină slabă și sărăcăcioasă un colț din biserică asta, câtă vreme luna, — când își revarsă ea razele argintii din înălțimile cerești — luminează întreg pământul și toate

mările. Și pe urmă noi, sărmanele, cum ardem ne și topim. Dar luna... ea luminează în veci și pururea...

Lucrurile plăsmuite de mâni omenești nu se pot asemăna cu lucrurile făcute de mâna lui Dumnezeu.

Ieremia Valahul

A fost un călugăr român, făcător de minuni, care a trăit acum 300 de ani.

Flăcău țăran din Moldova, a luat lumea în cap și a ajuns în orașul Napoli din Italia, unde, intrat în călugărie, și-a făcut faimă de sfânt.

Cum ? Prin credință și rugăciune, care i-au dat puterea să vindece boli grele, să scape 40-50 de oameni din gura morții. Vieța și minunile acestui „sfânt pribeag“ sunt istorisite pe înțelesul tuturor de *păr. dr. Ilie Dătanu*, venerabilul scriitor ardelean din garda veche, într'o cărticică, ce se poate găsi la autor în *Tetuș*, jud. Alba.

D-nii colaboratori sunt rugați a ne trimite articole scurte.

Pinguinul

Pinguinul este o pasăre foarte înaltă care trăiește pe malurile mărilor.

Este vestită pentru inteligența și purtarea ei atât de aleasă, încât te pune în mirare. Astfel, când văd în apropiere oameni necunoscuți, pinguinii îi întămpină cu o reverință și politeță, care amintește cele mai elegante ploconeli din saloane. Îi salută cu înclinări din cap și adună cu ciocul pietricele frumoase pe care le depun la picioarele musafirilor, ca pe niște daruri de mare preț.

Iată deci pasări, care au un suflet al lor și moravurile lor speciale, foarte asemănătoare cu ale omului.

Din lumea largă

Cursuri de gătit pentru celibatari

Din cauza atacurilor aeriene inamice mulți bărbați au rămas singuri acasă, familia plecând la țară sau în alte orașe mai puțin amenințate. Organizația femeilor germane a înființat cursuri de gătit și servicii de sfătuire pentru acești bărbați rămași temporar celibatari. Într'un oraș mai mic s'au prezentat în urma unui anunț hazliu la cursul de gătit pentru celibatari chiar în prima zi 120 de bărbați din toate profesiunile, funcționari, savanți, ingineri, medici etc. În loc de un singur curs, au fost ținute trei cursuri paralele. Pe baza experiențelor câștigate, organizația femeilor germane va înființa în întreaga Germanie astfel de servicii de sfătuire pentru celibatari, instruindu-i prin presă și prin radio, precum și prin asistență directă.

După 57 divorțuri se căsătorește cu o surdo-mută

Largo Osmond din Buenos Aires, în etate de 65 ani, a bătut recordul divorțurilor, divorțând de 57 de ori, din inițiativa soțiilor respective, care-l învinovăteau de „brutalitate”. Dar niciuna nu-i putea reproșa decât faptul că vorbea puțin și-și vedea de treburile lui, ceea ce mai întâiu considerau răceală, apoi indiferență, dispreț și în sfârșit brutalitate. Dar Osmond n'a pierdut curajul. El s'a însurat de curând pentru a 58-a oară, căsătoria promițând în sfârșit să-i dea fericirea, soția fiind de data aceasta o surdo-mută.

Croială... cu dinții

Facerea lîngeriei unei femei eschimoase este foarte oboșitoare, în deosebi pentru dinții acestia, căci materialul constă din piei de pasăre, care pentru a fi mlădioase trebuie prelucrate ore întregi cu dinții. Pentru o cămașă sunt însă necesare o sută de piei, așa încât fabricarea unei astfel de lîngerii necesită un mare efort fizic. Dar cămășile acestea sunt foarte călduroase și nu se uzează niciodată.

Știați că...

pătrunjelul este originar din Sardinia, iar spanacul din Arabia; că mazărea s'a răspândit din Egipt pe întreg globul pământesc; că o găscă sălbatică poate cântări 3-4 kg. gâsca domestică atingând chiar 12½ kg.; că oile de rasă pot număra 6000 fire de păr pe centimetru patrat de piele, în timp ce oile obișnuite nu prezintă decât 1000 fire de păr pe centimetru patrat; că femela de morun face pe an mai multe milioane de ouă; că pielea de pe spatele unei

Eroii noștri

Crizbav

Bircă George

Caporal dintr'un Reg. de Inf.

Născut la 30 Noembrie 1919 în Crizbav, fiul Paraschivei Bircă, având ca ocupațiune plugăria, necăsătorit și lipsit de avere, soldatul Bircă George ia parte la glorioasele și grelele lupte dela Odesa unde cade la 26 August 1941.

Numele său se înscrie în rândul celorlalți eroi din această comună, căzuți pentru recucerirea hotarelor sfinte.

*

Neamul se pleacă aducându-i smerită închinare și recunoștință.

Tâlcuirea visului

de Prot. Vasile Stoicanea

Cititorule, care ai rămas pe gânduri — citind visul cel minunat pe care l-am istorisit săptămâna trecută, — ție-ți vorbesc spre a-ți da tâlcul lui.

În vieța ta poate ai văzut prea multe nedreptăți. Ai văzut fapte, care nu ți-au plăcut și te-au silit și pe tine să cărești. Ai văzut orânduirii cu care sufletul tău nu se putea împăca de loc.

Poate ți s'a dat prilejul să-ți pui întrebarea: „Pentru ce ticăloșii au parte de bine, ajung la adânci bătrânețe și sporesc în avere? Urmașii lor se întemeiază și odraslele lor dănuiesc sub ochii lor. Casele lor stau nevătămate și varga lui Dumnezeu nu stă deasupra lor. Ei își isprăvesc zilele în fericire, iară cei buni și credincioși de

multeori sunt bătuți de Dumnezeu și trăiesc în mizerie.

Incerc să-ți răspund.

Celor răi le merge bine de multe ori pentru credința părinților, moșilor și strămoșilor lor. Căci zis-a Domnul prin gura profetului. „Eu pedepsesc pe copii pentru vina părinților ce mă urăsc pe mine până la al treilea și patrulea neam și mă milostivesc până la al miilea neam către cei ce mă iubesc și păzesc poruncile mele”.

Dumnezeu nu are pe nimeni de pierdut și de lepădat.

Dumnezeu este aspru cu cei drepti și bun și iertător cu cei păcătoși. Cu cei drepti este aspru, pentrucă le cunoaște tăria sufletului și răbdarea inimii și voiește să-i țină în albia credinții, și să-i păzească de valurile păcătoșeniei.

El pedepsește pe cei buni din iubire față de ei, cum pedepsește tata pe copilul care greșește.

Drept aceea când vedem anumite lucruri și stări, care sunt așa cum sunt cu voia lui Dumnezeu, și noi, după a noastră omenească judecată nu le considerăm nici bune, nici drepte, să nu cărtim.

Să nu osândim pe nimeni, ci să slăvim căile Domnului, aducându-ne aminte de cuvintele Lui: „Gândurile mele nu sunt ca gândurile voastre și căile mele ca ale voastre. Ci cât de departe sunt cerurile de pământ, așa de departe sunt căile mele de căile voastre și cugetele mele de cugetele voastre”.

girafe are grosimea unui deget chiar când este uscată; că gipsul ars se folosea ca material plastic încă din antichitate;

că pe Ceylon se recoltează în tot cursul anului ceaiu; și că primii papagali domesticiți Onesikritos au fost aduși în Europa din Indii de către Alexandru cel Mare.

Agricultură de-a-lungul căilor ferate

Este de mult cunoscut că Direcția Căilor Ferate Germane îngrijește rețeaua sa nu numai din punct de vedere tehnic, ci și estetic, prin plantații de flori

și arbuști. În afară de aceasta s'a dezvoltat o mare agricultură de-a-lungul căilor ferate ale Reichului. O imagine de dezvoltarea acestei agriculturi ne o dau următoarele date, comunicate de Direcțiunea Căilor Ferate din districtul Oppeln. Acolo sunt crescute de personalul căilor ferate: 1340 de vaci, peste 700 oi, 3700 capre, 27.000 găini, 20.000 găște și rațe, 21.000 iepuri de casă și 1000 stupi de albine. S'au plantat aproximativ 7600 pomi fructiferi și 7500 alte plante producătoare. Direcțiunea Generală a Căilor Ferate a Reichului sprijină mica agricultură a personalului ei cu cea mai mare însuflețire.

A V I Z

Rugăm pe toți colaboratorii noștri să ne trimită articole SCURTE. Articolele lungi suntem nevoiți din lipsă de spațiu să le ciuntim, — operație delicată și deopotrivă de neplăcută pentru noi ca și pentru autor.

Reintors din concediu

Doctorul ARITON

medic primar la Spitalul Mărzescu își rela consultațiunile în Str. N. Iorga No. 22

Stânca vieții noastre

de Pr. Ion Scurtu

Continuare din pag. 5-a

desfrânat, de fapte și de vorbe ce stăruie în jurul nostru?

Nu vă înspăimântați de mulțimea diavolilor, care se ridică cu tărie și ură ca gloatele din Nazaret, care nu voiau să știe cine este Invățătorul.

Dacă întărâtatul ocean al patimilor de acum își varsă spumele zadarnic, la picioarele stâncii lui Hristos, să știți că noi suntem pe drum bun.

Dacă păgânii veacului nostru, în furia lor oarbă, încearcă să găsească pete și în soare, Domnul luminează, încălește și înfrățește totuși sufletele.

Nu-ți trebuie prea multă știință, ci doar un bun simț ca să-ți dai seama, că biserica izbîtată atâtea veacuri de „pustiitoare cutremure, de năpraznice uragane, deslănțuite de furia patimilor”, trebuie să se sprijine pe o temelie, care n'are pe reche.

Nici vârtejul pustiilor de azi nu va fi în stare să sfărâme stânca credinței.

A V I Z

Cărțile, revistele, manuscrisele de articole și scrisorile destinate „Foi pentru minte, inimă și literatură” se vor trimite la adresa d-lui Gh. Tulbure, Brașov, str. Dorobanți 13.

Furnicile — dușmanii trandafirilor

Toți iubitorii de grădini știu că furnicile atacă florile plăpânde, rozându-le ca omizile. Până acum nu s'a observat că ele să mănânce și flori mai mature, mai pu ternice. Profesorul german Blink a observat de curând că furnicile de grădină au atacat chiar un bloc pe cale de a se deschide. Interesant este că se putea observa mușcături mai vechi provocate de un fel de omizi. Este probabil că furnicile au ucis întâi omizile și numai după aceea și-au început opera lor de distrugere. Continuarea cercetărilor pe alte flori a dovedit că furnicile omoară întâi concurența și apoi încep să consume în liniște.

Cu nemărginită durere aducem la cunoștința tuturor rudelor, prietenilor și cunoscuților, ale căror adrese, în urma refugiului, nu le cunoaștem, că prea iubită noastră

Elena Vaida-Voevod născ. Safrano

după o grea suferință a trecut la cele eterne, împărtășită fiind cu Sfintele Taine, în ziua de miercuri, 29 Septembrie 1943, la orele 19.30, în etate de 62 ani.

Inmormântarea va avea loc la Brașov, sâmbătă, 2 Octombrie 1943, la orele 15, în cavoul familiar din Cimitirul Bisericii Naționale Grecești, unde se află catafalcul scumpei noastre.

Fie-i țărâna ușoară și memoria în veci neuitată!

Sibiu-Brașov, 30 Septembrie 1943.

Alexandru Vaida-Voevod
soț

Nicu German
ginere

Elena Safrano n. Popovici
mamă

Anastas Safrano
frate

Mircea, Aurel, Ileana și
Alexandru
copii

Ioan Vaida-Voevod și
Elena născ. Hossu
cumnat și cumnată

Dora Vaida-Voevod născ.
Rudneanu
noră

Ileana, Ionel, Alexandru,
Dorica, Alexandru și Mircea
nepoate și nepoți.

Primăria Comunei Zărnești
Județul Brașov

Primăria Comunei Zărnești
Județul Brașov

Nr. 1637/1943.

Nr. 2697/1943.

Publicațiune

Publicațiune

Se aduce la cunoștință publică că în ziua de 12 Octombrie 1943, orele 10, se va ține în localul acestei primării, licitație publică cu oferte închise, pentru arendarea chioșcului din plața comunei, de sub No. casei 895.

Primăria comunei Zărnești vinde prin licitație publică cu oferte închise, în ziua de 11 Octombrie 1943, orele 10, în localul primăriei, un taur de vacă scos din montă, cu prețul de strigare de Lei 85 kg. greutate vie.

Arendarea se face până la 31 Martie 1945.

In caz că licitația de mai sus nu va avea rezultat, se va ține a doua licitație în ziua de 22 Octombrie 1943, orele 10, fără altă publicare.

Prețul de strigare este de 3.000 Lei tunar.

Condițiunile de licitație se pot vedea la primărie.

Condițiunile de licitație se pot vedea la primărie.

Zărnești, la 24 Septembrie 1943.

Zărnești, la 12 Septembrie 1943.

Primar,
Dr. Zevedeu Aldeșiu

Primar,
Dr. Zevedeu Aldeșiu

Notar,
Iosif Minea

Notar,
Iosif Minea

S'a pierdut livretul militar No. 459 matr. pe numele IONIȚA ION Ctg. 1924 pe care îl declar nul.

De vânzare un costum sport în stare foarte bună. Adresa la zlar.

Cinema „ASTRA” Dela 30 Sept.

România
Județul Brașov
Primăria comunei Hălchiu

No. 1.891/1943

Publicațiune

Se aduce la cunoștință generală că, comuna Hălchiu vinde prin licitație publică în ziua de 12 Oct. ora 9, cantitatea de circa 30 m. c., lemn de lucru, esență fag, tăiat și aflător la fața locului în pădure, parchetul 1943/44 din hotarul comunei Crizbav.

Licitația se ține în localul primăriei și cu respectarea dispozițiilor art. 88-110 din L. C. P., și normelor pentru ținerea licitațiilor la administrațiile publice.

Prețul de strigare este Lei 1.400, per m. c., iar garanția provizorie Lei 6.000, în bani cri efecte garantate de stat. Caietul de sarcini se poate vedea în cursul orelor de lucru, în biroul notarial.

În cazul când licitația ar rămâne fără rezultat se ține a doua licitație, în aceleași condițiuni și loc în 25 Oct. 1943, orele 9.

Primar,
Hans Wagner

Notar,
N. Bărbat

Publicație de licitație

Parohia ort. rom. Zărnești Jud. Brașov, că în arendă moara sa pe termen de trei ani de zile dela 1 Ianuarie 1944-31 Decembrie 1946, în ziua de 14 Octombrie a. c. ora 16, în edificiul școlar parohial, prin licitație publică, conform cu condițiile aflate la oficiul parohial și la epitropia parohială.

Prețul de strigare este 250.000 Lei. Licitanții vor depune 10% vadu în numerar și hârțil de valoare.

Zărnești, 25 Septembrie 1943.

Epitropia parohială

Primăria Comunei Zărnești
Județul Brașov

No. 1469/1943.

Publicațiune

Se aduce la cunoștință generală că, în ziua de 16 Octombrie 1943, orele 10, se va ține în localul acestei primării, licitație publică, cu oferte închise, pentru vânzarea terenului vran, înscris în cartea funduară a comunei Zărnești Nr. 578, sub Nr. top. 1058/1, în suprafață de 100 m. p. situat pe strada G-1 Averescu Nr. 403, între proprietățile Dr. Oct. Boș, evaluat la suma de 50.000 Lei.

In caz că licitația de mai sus nu va avea rezultat, se va ține a doua licitație la data de 27 Octombrie 1943, orele 10, fără altă publicare.

Zărnești, la 24 Septembrie 1943.

Primar,
Dr. Zevedeu Aldeșiu

Notar,
Iosif Minea

Icoane pe sticlă

cumpără Muzeul „Astrei” Brașov, (B-dul Regele Ferdinand No. 12).

Mica publicitate

La Liceul de fete „Pr. Elena” din Brașov, este vacant postul de mecanic la calorifer pe data de 1 Octombrie a.c. Informațiuni în fiecare zi de lucru la cancelaria școlii.

Vindem 2 aparate Autocalor puțin întrebuințate AC 2 și AC 3 LETEA ZĂRNEȘTI.

CUPRINDE:
GRIS DE GRAU SI
CALCIU FOSFORIC
TRIBAZIC 0,5%

Baby Gris
Esculap

BABY
GRIS
ESCULAP

LABORATOR DE PRODUSI,
CHIMIC-FARMACEUTIC,
BUCUREȘTI

TELEFON 5.0739

GRIS CU CALCIU
PENTRU COPII SUGARI

Cel mai bun și cel mai indicat
ALIMENT PENTRU COPII SUGARI
pentru că este bogat în clucide, în protide și conține Fosfat de Calciu tribazic, care se asimilează aproape în întregime și e foarte necesar în epoca de osificare și de apariție a dinților

CONTABILI

Se angajază: 4 contabili(e) cu bune cunoștințe în contabilitate și materiale, 1 ajutor de inginer cu practică, 1 desenator. — A se adresa „Industria Lemnului din Codlea”.

Sanatoriul Dr. Dogariu

Chirurgie — boli de femei și nașteri.

Secția chirurgie (operații) condusă de Dr. VASILE DOGARIU medic operator.

Secția boli de femei și nașteri condusă de Dr. PETRE BORGEA, fost asistent universitar, ginecolog-mamos.

BRAȘOV
STR. GENERAL AVERESCU 11
Telefon 3602

Citiți și răspândiți
„Gazeta Transilvaniei”

VĂ CADE PĂRUL?

Nu luați prea în ușor această cădere și nu priviți cu nepăsare cum se pierde zi cu zi o podoabă de preț!
Cu fiecare fir de păr, se duce puțin din viața și tinerețea D-v. Considerați această înștiințare nu numai ca un sfat amical, dar și ca un avertisment pe care îl dăm tinerilor între 20 și 30 ani.

De aceea, dacă observați că părul D-v. își pierde strălucirea și frumusețea și e plin de mătreajă, dacă la pieptănat scoateți pieptenele plin de păr, să știți că părul D-v. este în primejdie și că vă amenință chelia urită, nesănătoasă și nevindecabilă.

Pentru lămuriri și sfaturi cereți chiar azi broșura No. 8 trimițând bonul de mai jos, împreună cu lei 20.— în mărci poștale către LABORATORUL VOREL PIATRA-N. Este o broșură extrem de interesantă, cuprinzând îndumări pentru buna îngrijire a părului și multe sfaturi folositoare. Laboratorul VOREL Piatra-N.

BON No.12
pentru broșura nr. 8
Acest bon se va ția și trimite împreună cu 20 de lei în mărci poștale către LABORATORUL VOREL PIATRA-N.

No.8
Ingrijirea părului
VOREL

Informațiuni

† Elena Vaida-Voevod

După lungi și grele suferințe s'a stins din viață, în refugiul din Sibiu, D-na Elena Vaida-Voevod născ. Safrano. Descendentă a uneia din cele mai vechi și ilustre familii de neguțători români din Brașov care a jucat un rol frumos atât în viața socială cât și națională a Transilvaniei, prin căsătorie devine tovarăsa de viață și suferințe a marelui bărbat politic Al. Vaida-Voevod.

Rămășițele pământești vor fi așezate spre vecinică odihnă în cimitirul bisericii grecești din Brașov, Sâmbătă, 2 Oct. a. c. la orele 3 d. m.

Odihnească în pace.

In loc de cunună

Asociația Refugiaților din jud. Brașov, cu prilejul morții generalului Dr. E. CURTA, în loc de flori pe mormânt a adunat suma de lei 5950 (I. prot. Ștefan Rusu, lei 3800 II. Academia de Comerț lei 2150) pe care a distribuit-o familiilor refugiate cu copii mulți. Și anume: Muntean Ana, Florea Ileana, Ferent Viorica, Sumurducan Simion, Mureșan Floare și Moș Lucreția.

Deschiderea Universității libere muncitorești

Duminecă, 3 Oct. la orele 11.30 se va deschide universitatea liberă muncitorească în sala „Astra“.

Cuvântul de deschidere îl va rosti d-l Dr. N. Căliman, președintele „Astrii” Brașov.

D-l prof. R. Stănculescu va vorbi despre Familie.

Conferința va fi urmată de un program cultural executat de secția „M. L.” I.A.R.

Teatrale

Miercuri, 13 Octomvrie 1943 la ora 8.45 seara se va reprezenta în sala „Astra” celebra dramă a lui Emil Zola: *Mama*. În fruntea unui ansamblu excepțional va apărea marea artistă Lucia Sturdza Bulandra.

Bilete la agenția teatrală Maria Băcilă. Telef. 35-37.

Teatrul „Muncă și Lumină la Brașov

Miercuri, 13 Octomvrie 1943, în sala „Reduta”, ora 16 Matineu pentru copii și tineret, cu piesa „Ursul”. Prețul biletelor: 80, 40 și elevii 20 lei.

Seara ora 19, cu piesa „Institutorii”, comedie în 3 acte. Prețul biletelor: 200, 150, 100 și 80 lei.

Biletele de vânzare la Inspectoratul Muncii și seara la Cassa.

Cronica Războiului

Pace separată?

Câteva agenții de presă s'au întrebat dacă nu cumva între guvernul german și cel sovietic se duc tratative pentru încheierea unei păci separate. La interval de câteva zile guvernul Reichului a desmințit aceste șvonuri. De asemenea și alte agenții de presă s'au grăbit să spulbere aceste șvonuri. Cea mai categorică desmințire a fost dată însă de miniștrii statelor care alcătuiesc „pactul tripartit“.

La întrebarea făcută de unii ziariști cercurilor dela Wilhelmstrasse, dacă un eventual guvern opus celui actual din Rusia Sovietică și anume unul de factură naționalistă n'ar putea să pună pe tapet colaborarea cu această țară, se spune că nu se poate pune bază pe astfel de imponderabile, ci trebuie să se țină seamă numai de realități, care sunt: armata roșie și guvernul bolșevic, care luptă împotriva Germaniei.

Aceste șvonuri au fost lansate tocmai în preziua aniversării celor trei ani dela încheierea pactului tripartit.

La această aniversare vice-președintele consiliului de miniștri și ministrul afacerilor externe, d-l prof. Mihai Antonescu a rostit la posturile noastre de radio un discurs de comemorare a pactului tripartit și a stăruit în mod deosebit asupra semnificației adeziunii României la acest pact. Semnarea pactului de către România s'a făcut în momentul când țara noastră își avea granițele ciuntite și milioane de Români gemeau sub jug străin, și a însemnat o manifestare politică de solidaritate cu acele puteri care afirmau necesitatea unei noi ordine întemeiată pe o pace durabilă prin asigurarea pentru toate popoarele a dreptului de viață liberă.

Șeful adinterim al guvernului român a arătat cum în 1940 România se găsea „singură, părăsită și neînțeleasă”, cum după ce U. R. S. S. a ocupat „fără nicio provocare și fără nicio justificare” Basarabia, Bucovina și regiunea Herța a Moldovei, „năvălire care a făcut ca neamul românesc să-și piardă atunci și alte granițe”, și a pus în lumină misiunea istorică a poporului român și rostul lui european în spațiul lui geografic.

„Noi nu trăim numai pentru noi, oricât este de legitim ca un popor să aspire a-și stăpâni propriul său destin, ci noi trăim și pentru a împlini un rost istoric pe care l-au avut altădată Dacii și legiunile bătrânei Rome, ca și Principatele de mai târziu și Regatul: misiunea de popor de margine al Europei, care de atâtea ori a primit pe trupul lui toate dramele prin care a trecut istoria bătrânului nostru continent“.

După acea agresiune nedreaptă a fost firesc ca România să se razeme pe singura putere care reprezenta, în împrejurările anului 1940, un baraj împotriva expansiunii din răsărit și un element de coeziune și siguranță prin care ordinea noastră socială să poată fi păstrată; echilibrul claselor, liniștea vâleștilor, dreptul omului și al proprietății să poată fi apărate“.

In aceste cuvinte, vice-președin-

tele Consiliului de miniștri a rezumat semnificația adeziunii guvernului român la pactul tripartit „în împrejurările anului 1940“.

Prin această adeziune România a fost departe de gândul „de a face din ea un act de violență sau de luare de poziție mondială“.

Adevărul acesta reiese din comunicarea diplomatică făcută Moscovei după agresiunea săvârșită de ea și prin care noi precizăm: „Că adeziunea noastră la Pact nu poate fi privită ca un act în contra U. R. S. S.-ului; că suntem gata și azi, ca și în trecut, a face totul pentru normalizarea raporturilor noastre cu U. R. S. S.“.

In loc de înțelegere, deși noi o oferim după ce pământul ne fusese răpit, după ce 4 milioane de supuși ai țării fusese nedrept trecuți în ocupația U. R. S. S.-ului, iar granițele celelalte ne fusese prăbușite și Statul amenințat, drept răspuns la voința noastră, chinuită dar onestă, de înțelegere, patru ostroave de pe Dunăre ne-au fost ocupate cu forța. In același timp, ministrul Rusiei la București cerea formal dreptul de control la traficul Dunărei maritime prin vase rusești, până la Brăila, iar între 1 și 2 Ianuarie 1941, vasele rusești au încercat repetat să pătrundă cu forța în apele noastre teritoriale. In sfârșit, neîncetate incursiuni de aviație, între Aprilie și Iunie 1941, au fost urmate de concentrarea masivă a 30 divizii de infanterie, 8 divizii de cavalerie și 14 brigăzi motorizate, pe linia Prutului, cu dispoziții operative, cărora noi nu le puteam opune la acea epocă decât 7 divizii“.

In continuare a vorbit despre comandamentele naționale care au impus intrarea noastră în războiu.

Tot în acea seară au vorbit miniștrii de externe ai Japoniei, Germaniei și Bulgariei, iar Ducele Mussolini a adresat un mesajiu poporului italian.

Neutralitatea Elveției

La aniversarea celor trei ani dela încheierea pactului tripartit, consilierul federal Kobelt, șeful departamentului militar al Elveției, într'un discurs în care s'a ocupat de situația politică a țării sale, a subliniat voința guvernului elvețian de a menține și pe viitor, orice s'ar întâmpla, neutralitatea militară a Elveției.

Oratorului a menționat sborurile făcute de aviatorii britanici deasupra teritoriului elvețian, declarând că este o datorie pentru Elveția de a combate această violare a neutralității elvețiene. Va trebui — a declarat d-l Kobelt — să le îngreunăm prin toate mijloacele posibile.

In încheiere d-sa a constatat că populația Elveției nu are motive să se neînștească, deși războiul s'a apropiat din nou de frontierele țării.

România a recunoscut noul guvern fascist

Fuehrerul Adolf Hitler a adus oficial la cunoștința d-lui Mareșal Antonescu formarea guvernului fascist, sub președinția Ducelui Mussolini, precum și recunoașterea noului guvern din partea guvernului german, notificată Ducelui.

La rugămintea Fuehrerului, ca guvernul român să recunoască de asemenea noul guvern fascist, d-l Mareșal Antonescu a adresat Duceului Mussolini, următorul mesajiu: „Excelența Sa Fuehrerul Adolf Hitler, comunicându-mi oficial cons-

de **Mardare Mateescu**

tituirea noului guvern ce ați format și rugându-mă să aduc recunoașterea României, am onoare a vă comunica, prin aceasta, că România recunoaște noul guvern. Ca în tot trecutul nostru spinos și sângeros de două mii de ani, continuăm și azi, cu toate puterile noastre, și până la capăt, lupta noastră seculară de popor de margine europeană pe care o ducem pentru a salva ființa, libertățile și drepturile noastre, așa cum am făcut continuu cu grele și nenumărate sacrificii în contra tuturor acelor care ne-au lovit și au voit să ne cotopească pentru a ne subjugă. Va rog să primiți, Duce, încredințarea considerațiunei mele.“

Mersul războiului

Portul și orașul Constanța au fost atacate de 6 avioane sovietice. Comunicatul dat de S.P.P. spune: „In ziua de 28 Septemvrie a.c. la orele 12 55,6 avioane sovietice de tipul D.B. 3, au atacat portul și orașul Constanța. Datorită reacțiunii prompte și deosebit de puternice a apărării aeriene locale, nu s'au înregistrat pierderi materiale.“

Artileria anti-aeriană româno-germană a doborât 4 avioane din cele șase.“

Frontul de răsărit

Pe frontul de răsărit bolșevicii au încercat să debarce în sudul peninsulei Taman cu ajutorul canonierelor. Focul de apărare al bateriilor de coastă a respins însă aceasta încercare de debarcare. La capul de pod Cuban bolșevicii au atacat cu forțe de tărâș un batalion. Cu acest prilej au fost nimicite cinci tancuri bolșevice.

La Est de Niprul mijlociu, bolșevicii au început marea ofensivă așteptată dela capul de pod Zaporoje, în cursul căreia au angajat numeroase formațiuni de infanterie, de tancuri și de avioane „Stormovik“. Toate încercările sovietice de a face breșă în rândurile armatei germane n'au dus la rezultatul dorit.

Frontul de Sud

In Italia se pregătește lupta pentru Neapole. Anglo-americanii au debarcat forțe noi, iar presianca lor a crescut considerabil. Ele au ocupat sectorul Foggia.

Insula Corfu a fost ocupată de trupele germane, zdrobind rezistența fostei garnizoane.

In Marea Neagră s'a dat o luptă navală între forțele navale germane și canoniere bolșevice. La ieșirea spre Sud a strâmtoării Kerki a fost scufundată o canonieră.

„GAZETA TRANSILVANIEI“

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
B R A Ș O V
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual **Lei 400**
Autorități și Societăți **Lei 800**
Membrii „Astrii” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord **Lei 200**